

ה"וידויים" של פנחס שדה

החוויה הישראלית

אני עושה מעשה כזה. אני מלקט את קט" עי עברי, את שכונותי, את החיים האפ" שריים, החולמים, החלומיים, הנמונים, ומאחרם ליפור אחד, למיתוס, אני מע" ניק להם הארה ומוכר פנימי. זהו מעין אקט דתי של טבילה.

28.5.56

כתבתי עוד שלושה פרקים. על חייו של יוש, על בנימין, ועל המילחמה. בעלי הדירה מנויים על אוה ירחון לבולאות, ובפרודור ערימה שלמה, וכשאני מוכרח לקרוא קצת אני לוקח משם יר" חון וקורא כחצי שעה מה המחירים ואווה כולים חדשים הופיעו. חון מזה לא קור" רא, רק משתדל לעבוד כל הזמן. הימים ימים. בהירים. שקט.

29.5.56

הערה בעניין סגנון: אין שום חוקים לסגנון, כפי שאין חוקים לתוכן. סגנון טוב יכול להיות מצומצם או גדוש חז"רות, מקוטע או רהוט, צונן או נלהב, שקט או פרוץ, רב או חרישי. אין דומה סגנונו של ישעיהו לזה של קהלת, לא סגנונו של לוקאס לזה של פאולוס, לא סגנונו של תומס אקווינס לזה של מחברי "כה אמר זרתוסטרא", "שרים" או "מס" תרוין". אבל כל אחד הוא דגם בפני עצ" מו ויש בו מן הגאונות.

זאת אומרת: סגנון צריך רק שיהיה לו יחס אמיתי עם החיים. אם לא כן, יהיה הסגנון המלוטש והחלק ביותר (בעיברית כיום — סגנון המישה המחדש) רק כובה צבועה. סגנון הוא עניין של מוסר, לא של דקדוק.

סגנון צריך רק שיעיד על כוונת יוצ" רי, כפי שהעולם (בין עלידי הכוכבים ובין עלידי הקופים) מעיד על כוונת יוצ" רי. כרב, אין משיגים זאת עלידי הת" חכמת כי אם עלידי פשטות. "הנאון מחכב את הפשוט, הלין את המסובך".

21.8.56

אתמול בא אלי דוב ויינמן, וכששתינו קפה אמר לי בצער: מה תכלית כתיבת הספר הזה. איזה מחיל יוציא אותו, ואפי" לו כן, הקהל לא יבין אותו. למרות ש" ידעתי עד מה דוב אוהב אותי מאז הת" יודדנו בצבא, אמרתי לו: צא מחדרי, ולעולם אל תבוא עוד.

הפסימיוס הוא חטא-מוות, הוא שורש הרע והכפירה, הוא יליד הפחדנות ואבי השחיתות שתתפתח במשך הזמן. אלה ש" צלכו את ישו היו אנשים פסימיים.

5.6.57

מיכתב מעל: לכתוב את כל מה שיש לי לומר לך, כמה שאני חושבת עליך ומתגעגעת אליך ואהבת אותך עד ל" דמעות ועד לשיגעון. בזאת אינני רוצה, כי יודעת אני שאסור לי, שלא אוכל להיות אתך, ולכן מוטב שלא אומר יותר דבר. אני מקווה שאתה מרגיש טוב במידת האפשר, ומתפללת תמיד לאלוהים שיראג לך ושיאהב אותך מאד ולא יעוכך לשנייה אחת.

לפסגט דבריי-חיבה ילדותיים ומצחיקים, — זהו האושר. לקרוא לה שפן, או גדי או פשוט. אך מי עומד מאחרי החלון? נראה כי הפרודה הנוראה מתקרבת והולכת. מכיוון שאינני יכול בשום פנים לשאתה, הרי כו" היו מרדים להם כווג תרנגולים הסופר יו"

פנחס שדה

מדדים להם כווג תרנגולים הסופר יזהר ובעקבותיו רוטנשטריין, עגלגל ואדמס

הר ובעקבותיו רוטנשטריין, עגלגל ואדמס דם, שנשעו להרצות באיזה סמינר ציוני כאנגליה. גם בעצבותי הייתי גאה שלא כך אני נוסע...

1.5.56

מי שראה את האנושות מוטלת לפניו כעל כפי-חיד, היא זחייה וגורלותיה, ועניה ומצוקתה, וחלומה ושירתה, ויאושיה ותקוות גאולתה, — הלא לא יוכל עוד לדבוק בשום קמנויות — — (הרגשה כתאומית בשכתי כבית הקפה, ביוקר סט" ריט, לונדון).

רחה-מציאות הוא שניפרד, ושתיחה את חייה. זה יהיה קורבן אכזרי, ואין לי שמין כוח אפילו לישותו במיונני. הכל נראה כה מסתורי.

22.4.56

שם אפשרי לאוטוביוגרפיה: "החיים כמשל", או: "חלומי של אדם שותק", או: חלומי של אדם בודד".

29.4.56

כניגרת, כאחד הימים הראשונים, שככ"

בשבוץ הבא עומדים להתפרסם בעיתון" הסיפרות פרוזה יומנים שניהל הסופר פינחס שדה במהלך התקופה שבה חיבר את סיפרו הנודע החיים כמשל במחצית שנות ה-50. פירסומם של יומנים אלה שופך אור חדש על דמותו של פינחס שדה ועל עו" למו. בשל חשיבותם של היומנים מפרסם מדור זה קטעים נבחרים מתוכם:

21.3.56

...אני רוצה להתחיל כתיבת ספר. אני רוצה לעשות בכך מיפעל ענק, מין מסע דרך הזמן בתוך הנשמה. משהו שיכיל תיאורים, שירה, מחשבות, קטעי יצירות, וידויים, חלומות, השקפת-עולם, הכל. מין תנ"ך שלי.

אך זה דורש ריכוז עצום, איך זה ייתכן שבירושלים, בתוך האטימות המשוגעת של ארץ-ישראל?

אני צריך לנסוע ללונדון, והחלתי כ" הכנות ראשוניות, אך ספק אם יש אפ" שרות לנסוע, בגלל המילחמה הצפויה בקרוב, שאני אמנם אינני מעוניין בה כלל, כי אין לי בעד מה להילחם כאן.

ועכשיו כאשר ליעל. ההיסוסים אם לשאתה או לא במלמלים אתי יומם ולי" לה כמו רוח את הגדר הקטנה. אני מר" גיש שאין לי כוח להינתק ממנה, ולעומת זאת מענות אותי התנגדותות לא-יפוסקות: איך אהיה קשור למשהו? איך אוכל ל" ציר אם תחת כבידות ולחץ יהיו לי מר" גוע, המימות ואישר? איך אפתור שאלות כלכליות, אלא אם כן אשעבד את עצמי? איך אוציא ממערכת-חיי את האפשרות של התאבדות, שהיא תמיד מהשבה משחררת? הלכתי כרוחב ורוכל עני הביט לתוך עיני והפציר כי לקנות נרביים. אך לפתע דימיתי כי מאחורי המלים הללו מסתתר דבר-מה אחר, וכאילו היה בו באיש הזה חלק מישו, וכאילו אמרו העיניים: ההולך אתה להיות יהודה איש קריות? האם אי" פוא לא תתנה את סבלני, לא תהיה לנו לפה? יהודה איש קריות! יהודה איש קריות!

12.4.56

...זה ימים אחרים שיוורד גשם. אני קם בשעה מאוחרת (מאוחרת מדי, לצערי: בעשר או אפילו באחת-עשרה), שותה קפה ואוכל לחם וגבינה, וניגש לעבודה. עד כה, במשך שבועיים, כתבתי ראשי-פרקים מפורטים לכל ספר, וכן כבר כתבתי 4 פרקים: "הנסיון של ישו במדבר" (רק אדם אחד מאלו שעשויים א-יפעם לקרוא את הספר יבין כי עליו, בדמות שפן, מוד" בר כאן); "פרנקפורט"; "יונה או תקורת המשורר"; וברק על הופעת "משאן דו" מח", הביקורת כנגדו ומה שבצניני להעיר על כך, לא למפקרים, כמוכן, אלא הסבר על סיבות א-ייהבנה ביחס אלי. תליתי חוט בין שני מסמרים על הקיר, מול ה" שולחן, ובמקרה-כביסה תליתי על החוט שתקאות עם ראשי-הפרקים, וכשאני גומר פרק אני מחליף...

17.4.56

יעל מתגוררת עכשיו בחדר ששכרה כ" מרכז העיר, ליד בצלאל. וכדי להכנס

...אך בינתיים יעל היא שלי. לפניכן לא היה לי מוע כה ממושך. כה

קרוב. כה חם. עם נערה אהובה... זהו האושר לקרוא לה שפן. או גדי...

12.6.57

הוספתי פרקים חדשים, אך הכסף הולך ונגמר לי, ומשמורה-מאות הלירות שהסכתי והבאתי לירושלים לא נותרו אלא כמה עשרות. אם לא אסיים את הספר לפני שיוגמר הכסף מי יודע אם אסיים אותו פעם. מה שיהיה אחריכן לא משנה.

4.8.57

סיימתי לכתוב את "החיים כמשל" הלי" לה בשעה שתיים-עשרה וחצי אחרי הצות.

21.5.56

מה לימד ישו? הוא לימד לאדם את המעבר משמעון לפטרס. שמעון הוא ה" אדם בכחינת אפשרות, הוא עדיין אפס, הוא ריגו של דגים, של יצורים אלמים, הוא עדיין אילם בעצמו. ישו אומר לו: כוא אחרי, ומוסיף ואומר לו אי-אלה אמרות שבהצטרפן יחד יש כהן שלמות וכן משוות שלמות לפטרס: התכוונן כ" שושנייה-שדה, קח את הצלב ולך בעק" בותי, תן לקיטר את אשר לקיטר, כוא בשער הצר...

כשאני כותב עכשיו את האוטוביוגרפיה

נו חבוקים, יעל ואני, היה קסם, מחוץ לצרף היתה דממת צהרי שבת, ומתוך הרדיו נשמעה הסימפוניה הרביעית של ברהמס. לפתע תקף אותי משהו פראי. חשבתי: מה אתה עושה פה ומה עושה ברהמס! (כאילו היה ברהמס יושב אותה שעה בתוך הרדיו). בהתקפת כעס כמעט זרקתי כר על הרדיו, שהתהפך. חשתי עצמי מושפל, נכו, מבוזבז, בונד. יעל לא הבינה, אחריכך אילי הבינת, וכפתה.

...ההפלגה לאנגליה... הייתי כה עצוב ושהרדיו באניה. לאן, לאן אני נוסע? בלי ידיעת שפה, ובלי כסף. במשך היום

לחדר יש לעבור איזו מעבדה כימית. כ" שעות היום עוסקים עם אנשים בעבודתם, ובכלילה המעבדה חשוכה ועמומה. ריחות מזויבים, צנצנות. מה החוקים ריחות הפרי דם והארנבים שבהם היינו מוקפים בצרף שלנו בכינתר, ועצוב. ודרך העצבות הזאת אני עובר אל חדרה הקטן של יעל, אשר שם המתיקות שלה...

...אך בינתיים יעל היא שלי. לפני כן לא היה לי מנע כה ממושך, כה קרוב, כה חם וטוב, עם נערה אהובה. להיות נאהב ואהב, ללסף את פניה היקרות כלי כר, את כתפיה, את אצבעותיה, את גופה,